

Nr 213

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ökat stöd till handikappade.

(2:a avd.)

Utskottet har till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 348) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 406), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte 1) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att utredning företages i syfte att förbättra utbildningen för synsvaga barn genom dels inrättande av fler klasser för grundskoleutbildning, dels också beredande av gymnasieutbildning; 2) uttala att målsättningen för Kungl. Maj:ts och vederbörande skolmyndigheters planering skall vara en successivt ökad utbildning av hörselpedagoger för vuxna så att före 1960-talets slut varje hörcentral skall ha tillgång till minst en heltidsanställd hörselpedagog; 3) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att föranstaltningar träffas för att auskultation för blivande hörsel- och talpedagoger vid lärarhögskolan i Stockholm skall kunna ske utanför Stockholm, förslagsvis i Göteborg och Malmö, ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att utgiva för detta ändamål erforderliga bidrag så att utbildningskapaciteten beträffande hörsel- och talpedagoger kan ökas fr. o. m. läsåret 1963/64.

Beträffande motiveringen för de motionsvis framställda yrkandena får utskottet hänvisa till motionen II: 406.

Över ifrågavarande del av motionerna I: 348 och II: 406 har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande av *skolöverstyrelsen*, som anfört följande.

Blind- och dövskoleutredningen behandlar även utbildningen av synsvaga barn i skolpliktig ålder. Den beräknas framlägga sina förslag under år 1964.

Gymnasieutredningen föreslår åtgärder för bl. a. synskadade elever i gymnasieåldern. Förslaget remissbehandlas för närvarande.

Önskemålet om en utvidgning av hörselpedagogernas arbetsuppgifter att gälla även den pedagogiska verksamhet, som är erforderlig vid landstingens hörcentraler, delas av skolöverstyrelsen. Dock förefaller det ej realistiskt eller befogat att utrusta samtliga hörcentraler med heltidsanställda pedagoger. Uppbyggandet bör kunna ske successivt med i första hand en pedagogisk personalupprustning vid regionsjukhusen och härvid bör en fortsatt utvidgning av de s. k. länskonsulenttjänsterna komma till stånd. Hittills har dessa tjänster huvudsakligen rekryterats från dövlärarkåren.

Denna lärarkategori jämte vid lärarhögskola utbildade hörselpedagoger bör kunna anlitas för uppgifterna. I och för sig instämmer därför överstyrelsen i motionärernas krav på ökad utbildningskapacitet av hörselpedagoger för att täcka behovet inom den obl. skolan och särskolan samt för de vuxna hörselskadades rehabilitering. Rekryteringssvårigheterna, som motionärerna själva konstaterar (s. 21), omöjliggör dock f. n. en utvidgad utbildningsverksamhet. Av de 12 tillgängliga utbildningsplatserna vid Lärarhögskolan i Stockholm kunde år 1962/63 9 besättas och i år har trots en intensifierad information om utbildningen endast 11 lärare påbörjat sin speciallärarutbildning på ifrågavarande linje.

Beträffande kapaciteten vid utbildningen av hörselpedagoger har överstyrelsen ovan yttrat sig. I fråga om talpedagoger finner överstyrelsen det i princip önskvärt att kapaciteten ökas. De 16 utbildningsplatserna i Stockholm är väl besatta med kvalificerade lärarkandidater. Kapaciteten har maximerats med hänsyn till att endast 16 kandidater kan beredas tillfälle till handledd praktik och auskultation vid befintliga foniatriska kliniker i Stockholm. Överstyrelsen tillstyrker motionärernas förslag i vad det gäller tillgång till praktik vid foniatrisk klinik i Göteborg.

Utskottet finner det vara av stor vikt att utbildningen av synsvaga barn förbättras. Då blind- och dövskoleutredningen i sitt arbete även behandlar utbildningen av synsvaga barn i skolpliktig ålder och då gymnasieutredningen föreslagit åtgärder för synskadade elever i gymnasieåldern, saknar utskottet anledning att, såsom i motionerna I: 348 och II: 406 föreslagits, hos Kungl. Maj:t begära utredning i angivna syfte.

Vad beträffar ökad utbildning av hörselpedagoger för vuxna finner utskottet en sådan ökning i hög grad önskvärd. Såsom framgår av skolöverstyrelsens yttrande är dock tillgången på sökande så ringa att icke ens befintliga utbildningsplatser kan fyllas. Med anledning härav finner utskottet icke skäl till sådant uttalande om målsättningen för planeringen som i motionerna förordats.

I motionerna har också föreslagits, att de blivande hörsel- och talpedagogerna skulle med erforderliga bidrag kunna beredas tillfälle till auskultation även utanför Stockholm, förslagsvis i Göteborg och Malmö, i syfte att öka utbildningskapaciteten för dessa två lärarkategorier från och med läsåret 1963/64. Skolöverstyrelsen har tillstyrkt förslaget i vad det avser praktik vid foniatrisk klinik i Göteborg. För de blivande hörselpedagogerna synes auskultationsmöjligheterna med nuvarande tillströmning till denna utbildning vara tillräckliga.

Utskottet finner det i likhet med skolöverstyrelsen önskvärt, att kapaciteten för utbildning av talpedagoger ökas. Därvid synes de tillfällen till auskultation, som kan föreligga även utanför Stockholm, böra utnyttjas i erforderlig utsträckning. Det synes utskottet lämpligt, att åtgärder härför vidtages, och utskottet förordar, att riksdagen i anledning av motionerna I: 348 och II: 406 i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

I. att motionerna I: 348 och II: 406, i vad de avser utredning om utbildning av synsvaga barn, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

II. att motionerna I: 348 och II: 406, i vad de avser utbildning av hörselpedagoger, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

III. att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 348 och II: 406, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört rörande ökad utbildning av talpedagoger.

Stockholm den 6 december 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Per Jacobsson, Söderberg, Mårtensson, Källqvist, fröken Ljungberg, herrar Per Petersson och Eric Carlsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, fru Lewén-Eliasson, fröken Olsson, herrar Larsson i Hedenäset, Andersson i Knäred, Löfroth och Berg.